<u>שגגת קרבן בשבועה</u>

אברהם גארדימער

איתא בגמ' (שבועות כו. ושם:): בעא מיניה רבא מרב נחמן איזו היא שגגת שבועת ביטוי לשעבר אי דידע מזיד הוא אי דלא ידע אנוס הוא א"ל באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן או לאו כמאן כמונבז דאמר שגגת קרבן שמה שגגה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דמונבז אלא בכל התורה כולה דלאו חידוש הוא אבל הכא דחידוש הוא דבכל התורה כולה לא אשכחן לאו דמייתי קרבן דילפינן מע"ז והכא מייתי אפילו רבנן מודו. עכ"ל.

ע"ש בתוס' (ד"ה ואי דלא ידע אנוס הוא): תימא אדקשיא ליה אברייתא תקשה ליה אמתני' דפ' שבועת העדות (לקמן דף ל.) דתנן על שגגתה עם זדון העדות וי"ל דשמא פשיטא ליה להש"ס בשבועת העדות דשגגת קרבן שמה שגגה דאפי' מזיד חייב בו אבל שבועת ביטוי ס"ד דלא שמה שגגה דכיון דלא מיחייב אמזיד בעינן שגגה מעלייתא; ע"כ.

ואיכא לאקשויי, דהא כיון דפי' התוס' דאין שבועת ביטוי קלה בענשה כמו שבועת העדות, ואדרבה יש לשבועת ביטוי חיוב מלקות אם שיקר בה במזיד, מאי אכפת לן דחידוש היא לענין קרבן, דהיאך מגרע חידוש זה את כלל חומר ענשה כדי שנאמר ששגגת קרבן מהניא גבה? ועוד, שלכאורה חידושה של שבועת ביטוי הוא חומרה ולא קולה, דהא מיחייב קרבן על שגגתה אע"פ שאין בזדונה כרת; וא"כ היאך נפקא לן קולא דשגגת קרבן חשיבא שגגה, דהלא אין עצם חיוב קרבנה באמת חומרה? ועוד, היאך חשיבא לרבנן שגגה בחיוב קרבן שוגג ולא מזיד, דהא לית הכא שגגה בגוף העבירה אלא בחיוב קרבנה (עי' שבת סט.), ואדרבא לכאורה ליחשיב הנשבע מזיד בשבועתו לשקר?

ונראה לבאר שהחידוש של קרבן שבועה הוא שאין הקרבן בא בתורת חיוב ועונש הגברא, שהרי לא עשה מעשה המחייב כרת, ואינו חייב בקרבן חטאת אא"כ עבר על לאו של חיוב כרת. אלא שאני חיוב קרבן שבועה, **דנתחייב מחמת השבועה עצמה והויא המשך וחלק מתהליך השבועה**. כלו', שגגת שבועת ביטוי בשקר גופה מחייבת הבאת קרבן חטאת (עולה ויורד) בתורת תיקונה, והגברא שנשבע הוא **אחראי** לקרבן זה. קרבן חטאת של שגגת שבועת ביטוי בשקר באה מחמת השבועה עצמה וחשוב כהמשך והשלמה וחלק מן השבועה; השבועה עצמה טעונה הבאת קרבן, והקרבן הוא אחריות הגברא שחטא. זהו חידושו של קרבן שגגת שבועה, שאינו בא בתורת עונש על מעשה הגברא, שהרי לא עבר על לאו של חיוב כרת, אלא בא כהמשך והשלמה וחלק של תהליך השבועה עצמה. (יעץ הרב ישראל באלסים שליט"א שכן הוא אצל כל קרבן עולה ויורד, שכולם באים כחלק מתהליך ענינם גופם ולא כעונש נפרד על הגברא.)

ע"פ ביאור זה, עצם ענין שגגת קרבן שבועה מובן שפיר, דאי-ידיעת חיוב קרבן על שבועתו היינו **שגגה בשבועה גופה**, משום דקרבן שבועה הוי המשך והשלמה וחלק של השבועה עצמה, כדנתב'. אין שגגת קרבן שבועה שגגה בדבר אחר שבא אחר שבועתו, אלא הריהי שגגה בגוף תהליך השבועה, וע"כ שפיר הוי שוגג בלאו ולא מזיד בו.

ע"פ ביאור זה מובנים דברי הריטב"א בשבת (סט: ד"ה מיתיבי), שהרי תפס הריטב"א שם את שי' הרשב"ם והראב"ן שהאומר מותר בשבועת ביטוי לשקר הוי שוגג ולא אנוס, והקשה הריטב"א למה אמר רב נחמן לרבא שחייב קרבן על שבועה בשוגג באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן או לאו, והלא מיחייב נמי באומר מותר. תי' הריטב"א: וי"ל דהתם לרבותא נקט ליה דאפילו שגגת קרבן שמה שגגה לרבנן גבי שבועת ביטוי ומשום דחדוש ולאפוקי מיהא דאביי. ע"כ.

ואיכא לאקשויי היאך הוי לרבותא, דהא שגגת קרבן הויא מילתא אחרינא לגמרי מאומר מותר, ואינה כוללת את דין אומר מותר או משמעת אותו. אולם אתי כולא שפיר לפי הנתב', שהרי שגגת קרבן שבועה

היא שגגה בעצם תהליך השבועה גופה, וע"כ כוללת ומשמעת היטב את דין אומר מותר לשי' הרשב"ם והראב"ן, אלא הויא לרבותא מיני'.